

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2013. október 14.

**MAGYAR NYELV
ÉS IRODALOM**

**KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA**

2013. október 14. 8:00

I. SZÖVEGÉRTÉS

Időtartam: 60 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

Fontos tudnivalók

Válaszait gondos mérlegelés után írja le! Egyértelműen és szabatosan fogalmazzon! Ha javít, egyértelműen tegye!

Ügyeljen a helyesírássra! Ha bizonytalan, használjon helyesírási szótárt!

Eredményes munkát kívánunk!

Olvassa el figyelmesen az alábbi szöveget, majd válaszoljon a kérdésekre!

Egyes feladatok végén zárójelben adjuk meg a megoldást segítő szövegrészlet számát.

Beke József: „Irodalmi kétszersültek”. Irodalmunk nevezetes átdolgozott művei

1. Egy könyvet tartok a kezemben. Kemény fedőlapján vastag nagy betűkkel csak ennyi: Madách. A belső címlapon ez olvasható: Madách Imre / *Csák végnapjai* / Mózes. A következő címlapon még egyszer pontosan ugyanez, alatta: Magvető Könyvkiadó, Budapest. Végül a harmadik címlapon ez áll: *Csák végnapjai* / Dráma három részben / Újraformálta / Keresztury Dezső. Tehát csak itt derül ki, hogy ez nem az eredeti Madách-mű. Azt hiszem, ez így tökéletesen elegendő ahhoz, hogy a gyanútlan átlagolvasót félrevezesse, milyen művet vesz tulajdonképpen a kezébe. Persze akinek mindegy, hogy mit, eredetit vagy nem eredeti művet olvas, az tulajdonképpen nem jár rosszul, mert a Keresztury átformálta Madách-drámák olvasmányosabbak, mint az eredetiek.
2. Az irodalmi lexikonokban nem találni olyan címszót, amely művek átírásáról, kisebb-nagyobb mértékű átalakításáról szólna, pedig a jelenség tapasztalható mind a magyar, mind a világirodalomban. De az eredeti szerzőnél sem figyelmeztetnek arra, hogy a mű átformálva is létezik. Az átdolgozáson átesett művek rendre ugyanúgy az eredeti szerző nevéen jelennek meg, legfeljebb kis megjegyzéssel, mintha semmi sem történt volna, vagy mintha csak fordításról volna szó.
3. Az átdolgozások esetében a „kiinduló”, az eredeti (nevezzük *A*-nak) és az „új” (nevezzük *B*-nek) mű közötti összefüggés közelebbi és távolabbi lehet aszerint, hogy az átalakító tevékenység mire irányul, milyen körű és milyen mértékű. Néhol arról van szó, hogy a közös téma új gondolatok ihletőjeként merül föl, tehát a *B* alkotója eddig ki nem aknázott lehetőséget lát benne. Máskor az vezeti a *B* létrehozóját, hogy az *A* mű vélt vagy valós hibáit kijavítsa, annak értékeit az utókor számára átmentse, tehát új minőséget hozzon létre. A beavatkozás tartalma sokféle lehet: jelenthet eszmei, szerkezeti, jellemábrázolásbeli változtatást is, de megmaradhat a csupán stílusbeli simítgatásnál is, amellyel a nyelv természetes avulását igyekszik ellensúlyozni.
4. Úgy látszik, a műnemek nem egyforma mértékben részesülnek az átformálás, megjavítás kétes szerencsésében. Lírikusaink még őrzik régi hadállásaikat, de az epika és a dráma területe elég sérülékeny. A drámai művek esetében feltétlenül tisztázandó, hogy más dolog a színrevitel során történő változtatás, vagyis a többé-kevésbé természetesnek tartott rendezői beavatkozás; és más dolog az, ha a változtató átírja és így jelenteti meg az új művet. Szándékosan nevezem az irodalom szempontjából az utóbbit új műnek, és szándékosan nem annak a színházi előadásbeli változtatásokat. Ugyanis az utóbbiba beletartozhat a szövegváltoztatás, a kihagyás, a szerkezeti felforgatás mellett a maszk, a díszlet, az öltözet, a koreográfia, a zene stb. teljesen elfogadott egyedi megoldása. Mindez egyszeri és színházi ügynek tekinthető, hiszen más rendező előadásában szükségszerűen megint változik minden. Előfordult már a *Hamlet* színrevitelében két Ophélia is, a *Bánk bán*-t is játszották már XX. századi öltözékekben. De ettől a drámai mű, az irodalmi alkotás változatlan maradt.

-
5. A továbbiakban tekintsük át a magyar irodalom néhány nevezetes átdolgozását. Leginkább a nyelvi elavulás ellenszereként tüntetik föl, és a kései olvasó érdekében végzett jó szándékú értékmentésként. Mintha a magyarra sokkal inkább jellemző volna a változás, mint más nyelvekre. Illés Endre így fogalmazott, amikor Móricz Zsigmond XX. századi nyelvire átírva adta ki Kemény Zsigmond *A rajongók* című regényét: „Vajon a franciák Corneille vagy Racine nyelvét beszélik ma? Shakespeare-nek talán nincsenek elavult szavai? És Firenzében megmaradt Dante olaszága? Mégis elképzelhető-e, hogy Dantét lefordítsák olaszra és Corneille-t franciára?”
 6. Régi nagyjaink közül Zrínyi eposza, a *Szigeti veszedelem* az, amely a legtöbbször átesett a „modernizálás” operációján. Közismert, hogy ezt a XVIII., a XIX. és a XX. században jó néhányan átírással, vagyis modernebb nyelvre átültetve próbálták közelebb hozni saját koruk olvasóközönségéhez. Az eredmények kétes értékűek – Arany talán ezért is hagyta félbe’-szerbe’ –, legyen a szándék bármily tiszteletre méltó. Zrínyi után egy évszázaddal Ráday Gedeon fogott bele az eposz átírásába: annyira rajongott Zrínyiért, hogy fiatal korában hexameterekben kezdte átírni az eposz elejét. Később jambikus stanzákba öntötte a mű egyik legszebb részletét, a török ifjú szerencsedalát, még később pedig prózába írt át némely részleteket. Kónyi János, aki a XVIII. század második felében Szigetvárott szolgált strázsamesterként, és aki magát „a magyar haza együgyű szolgájának” nevezi – egyenesen *Magyar hadi román-t*, tehát verses regényt fabrikált belőle, jobban mondvá: eposzi jellegzetességeit mellőzve afféle vershez hasonlító prózává szűrítette.
 7. Katona József *Bánk bán*-ja első színre kerülése óta az ellentétes vélemények kereszttüzeiben áll – és él. Elismerés és elmarasztalás gyakran nemcsak a különböző bírálatokban, hanem néha ugyanazon az értékelésen belül is érte a művet. Főként a helyenkénti bizonytalan értelmezhetőséget kifogásolták benne, nyelvét egyesek gyöngének, mások csodálatosan kifejezőnek tartották. Illyés Gyula a mű – ahogyan ő nevezi – „átigazítása” során ezekre támaszkodva hajtott végre egyrészt dramaturgiai, másrészt megfogalmazásbeli változtatásokat 1976-ban. A költőt két színész, Bessenyei Ferenc és Sinkovits Imre is felhívta a dráma átalakítására, és a munka közvetlen előzménye volt Czímer József pécsi dramaturg biztatása és tanulmánya a mű színre állításának nehézségeiről. Szerinte naivitás azt hinni, „hogy amit egyszer megmagyaráznak, az már el is játszható”. Az említett két színész is azt nehezményezte, hogy Katona drámájának vannak nehezen játszható részei, s a változtatásoktól azt várták, hogy a mű érthetőbb, világosabb, és ezáltal hatásosabb lesz. Illyés az *Új Írás* 1976. évi áprilisi számában közölte a dráma „átigazított” változatát.
 8. Érdeemes megemlíteni, hogy Illyés előtt is volt már kísérlet Katona drámájának alapos színházi átdolgozására. Hevesi Sándor 1928-ban előre bejelentette, hogy átalakított formában kívánja a művet színre vinni. Végül azonban a nagy vihart kavaráó átdolgozás tulajdonképpen csak dramaturgiai változtatásokat jelentett, azon belül is elsősorban kihagyásokat, a teljes szöveg közel negyven százalékát elhagyta, például a Bánk–Gertrudis-jelenetnek szinte a felét.
-

9. Zrínyi Miklós és Katona József mellett egyik első nagy regényírónkat, Kemény Zsigmondot is utolérte az átdolgozás sorsa. Illés Endre igen elítélő véleményt fogalmazott meg Kemény Zsigmond *A rajongók* című regényének Móricz által történt átírásáról, és egyáltalán az átírásról mint módszerről.
10. És itt áttérhetünk a második ellenvetésre: az átírt művek szerzőségének kérdésére, valamint arra a problémára, hogy ugyanaz vagy másik mű-e az „újraformált” alkotás. Keresztury azt kérdezi, „miért fogadjuk fenntartással a magyar irodalom esetében az olyanfajta kísérleteket, amelyenekért Brechtet, Dürrenmattot s annyi más író, átíró megdicsértünk”. Csakhogy a *Coriolanus* Brechté, az *Elektra* Bornemisza műve, Dürrenmatt *János király*-a és *Titus Andronicus*-a sem Shakespeare-é.
11. Azt hiszem, bele kell nyugodni: a *Szigeti veszedelem* csak a maga nyelvén utolérhetetlen eposza irodalmunknak, de aligha válik tömegolvasmánnyá, amint Dante *Isteni színjáték*-a sem. A *Bánk bán* pedig az olyan drámák közé tartozik, amelyeket nem játszanak a színházak százas szériákban. Vannak ilyenek, a *Faust* is ilyen, *Az ember tragédiája* is ilyen. El kell fogadni, hogy vannak nehezen emészthető, így nem mindenki számára egyformán élvezhető műalkotások a képzőművészetben is, a zenében is, miért ne lehetnének az irodalomban is.

Forrás: Holmi, 2007. április. <http://www.holmi.org/2007/04/beke-jozsef-irodalmi-ketszersultek-jegyzetek>.
Részlet, a feladathoz igazított szöveg.

1. Értelmezze a szöveg és az alábbi szempontok alapján az „Irodalmi kétszersültek” cím jelentését és stílushatását!

a) A cím jelentése:

—
—

2 pont	

b) Az idézőjel szerepe:

—
—

2 pont	

c) A kifejezés stílushatása:

—

1 pont	

2. A szöveg egésze több, az irodalmi művek átírásával kapcsolatos célt, indokot jelöl meg. Nevezzen meg 4 indítékot!

—

—

—

—

4 pont

3. Magyarázza meg, mit jelentenek a szövegben szereplő alábbi szavak! (3, 7)

a) ihlető:.....

b) dramaturg:.....

2 pont

4. A szöveg alapján töltsé ki az alábbi táblázatot, amely a színpadi adaptáció jellemzőit és eljárásait összegzi! (4, 7, 8)

a) A színpadi adaptáció célja	
b) Az adaptáló személy(ek)	
c) Az adaptáció három lehetséges eljárása	

5 pont

5. A szöveg a 2. bekezdésében megállapítja, hogy az irodalmi lexikonokból hiányzik a művek átírásával kapcsolatos címszó.

Egy példa: Bródy Sándor átdolgozta az ifjúságnak Jókai több regényét, *Az arany ember*-t például *A rózsák szigete* címmel jelentette meg. A borítón Jókai Mór neve alatt *A rózsák szigete* műcím szerepelt.

a) Idézza a 2. bekezdésből azt a mondatot, amely találóan illik a fent idézett példára!

A szövegből idézett mondat:.....

.....

1 pont	

b) Mi utal *Az arany ember* című Jókai regényre *A rózsák szigete* címben?

.....

1 pont	

6. Értelmezze az alábbi szövegbeli mondat két megállapítását a megadott szempontok szerint!

„Úgy látszik, a műnemek nem egyforma mértékben részesülnek az átformálás, megjavítás kétes szerencsájében.” (4)

a) A *kétes szerencse* jelzős szerkezet jelentése:

—.....

—.....

2 pont	

b) A műnemekre vonatkozó megállapítás értelmezése:

—.....

—.....

—.....

—.....

4 pont	

7. A szöveg alapján igaz vagy hamis? A megfelelő I vagy H betűjelet írja a megállapítások mellé!

Lényegében mindegy, hogy az eredetit vagy a nem eredeti művet olvassuk, fő, hogy olvasmányos legyen.	
Ha az átdolgozó a saját nevéen jelenteti meg a művet, az egy másik irodalmi alkotás.	
Az átdolgozókat általában nemes szándék vezérli.	
A <i>Bánk bán</i> -ban játszó színészek biztatták Illyés Gyulát a dráma átdolgozására.	
Illés Endre támogatná Balassi műveinek átírását.	
Móricz modernizálta <i>A rajongók</i> című Kemény Zsigmond regény nyelvezetét.	

6 pont

8. Fogalmazza meg röviden, egy-egy válaszelemmel, mit példáznak a szövegben az alábbi irodalmi alkotások! (10, 11)

a) Goethe: *Faust*

.....

1 pont

b) Dürrenmatt: *János király*

.....

1 pont

9. Hasonlítsa össze Illés Endre és Keresztury Dezső felfogását az átdolgozásokról! 2-2 összetevőt említsen! (5, 10)

a) Illés Endre:

—
 —

2 pont

b) Keresztury Dezső:

—
 —

2 pont

10. Foglalja össze tömören, egy-egy válaszelemmel a szöveg szerzőjének, Beke Józsefnek a véleményét az irodalmi művek átírásáról az alábbi szempontok szerint!

a) színházi adaptáció:

.....

b) népszerűsítő szándék:

.....

c) nyelvi korszerűsítés:

.....

d) szerzőség kérdése:

.....

4 pont	

40 pont	

	maximális pontszám	elért pontszám
I. Szövegértés	40	

javító tanár

Dátum:

	elért pontszám egész számra kerekítve	programba beírt egész pontszám
I. Szövegértés		

javító tanár

jegyző

Dátum: Dátum:

Megjegyzések:

1. Ha a vizsgázó a II. írásbeli összetevő megoldását elkezdte, akkor ez a táblázat és az aláírási rész üresen marad!
2. Ha a vizsga az I. összetevő teljesítése közben megszakad, illetve nem folytatódik a II. összetevővel, akkor ez a táblázat és az aláírási rész kitöltendő!

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2013. október 14.

**MAGYAR NYELV
ÉS IRODALOM**

**KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA**

2013. október 14. 8:00

II. SZÖVEGALKOTÁS

Időtartam: 180 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

Fontos tudnivalók

Válasszon ki és oldjon meg egy feladatot! Ha munka közben mégis elkezd egy másik feladatot is, az előzőt húzza át!

A kifejtésben vegye figyelembe a feladatban adott szempontokat!

Bátran fogalmazzon önálló véleményt, és adjon számot ismereteiről is.

Írását gondosan szerkessze, helyesírását ellenőrizze a szótárból, ha bizonytalan.

Jegyzeteket, vázlatot készíthet, de ügyeljen arra, hogy azok elváljanak a kész fogalmazástól. A szövegbe is jegyzetelhet.

Fogalmazása 500–1500 szó (kb. 3–8 oldal) terjedelmű legyen.

Eredményes munkát kívánunk!

Érvelés

Olvassa el figyelmesen Kölcsey Ferenc alábbi gondolatát! Foglaljon állást, mennyiben tekinti érvényesnek az intelmet napjainkban is! Érvelésében hivatkozzon legalább három, különböző irodalmi alkotásra!

„A bölcsesség legnagyobb mestere az élet; azonban gyakran felkeresd a rég elhúnytakat is, kik tanulások, vizsgálatok s tapasztalatok által gyűjtött kincseiket a maradék számára könyveikbe letették. De jusson eszedbe: a könyvek száma végetlen, a te éveid pedig végesek, s óráidat s napjaidat oly sok egyéb foglalatosság kívánja magának. Mint az üres beszédű társalkodót, úgy kerülöd a tartalmatlan könyveket. [...] Célt és véget nem tudó olvasás rest életnek vagy következménye, vagy szerzője: nyavalya az, mely a való élet gyökereit elrágja...”

Forrás: Kölcsey Ferenc: *Összes költeményei. Nemzeti hagyományok. Parainesis.* Osiris, 2008. 220.

VAGY

Egy mű értelmezése

Értelmezze Weöres Sándor alábbi költeményét az éjszaka motívumának középpontba állításával!

Weöres Sándor: *Az éjszaka csodái*

A városvég itt csupa szürke ház,
a részekre angyalka vigyáz,
s a villanyfényben mint aranykehelyben
alusznak a tűzfalak, háztetők
s a sorompón túl ében-szín delejben
zizegnek a láthatatlan mezők –
a messzeség öblén pár pislá fény ég,
mögöttük nyugodt mélység a sötétség –

Ha becézésem és csókom se kell,
kicsi lány, mivel ringassalak el?
Ha elzár tőlem a buta lakat,
lesajnál minket majd a virradat.
Bámuljuk egymást búslakodva és
szánk sarkát bontja már a nevetés.

Te! ha hiszed, ha nem hiszed,
úgy szeretem nevetésedet,
mint kinn ezt az éjszakát,
lámpavilágos éjszakát –
aranypor mállik az éj válláról
s szemközt a sarkon a cégtábláról
furcsán szökken a pentameter-sor elő:
„Tóth Gyula bádgos és vízvezeték-szerelő”
– a nevetésed is ilyen bolond:
mindenre illik és semmit se mond.

Üldögélünk csendesen,
két jó-gyerek, rendesen,
messzi kocsmá-zene hallszik,
a környéken minden alszik,
az alkóvban odaát
mélyen alszik anyukád,
s szomszédban a Vakos néni,
ferdeszájú Vigláb néni,
Balogh úr, a vasutas,
imádód, a kis-inas –

Itt is, ott is, emitt is, amott is
bajszos rendőr őrzi az álmot,
nagyfülü bagoly őrzi az álmot,
mint kinn ezt az éjszakát,
lámpavilágos éjszakát –
itt is, ott is, emitt is, amott is
dongnak az öreg faliórák,
bánatos hangú ingaórák,
fodrozzák az éjszakát –

Alvó lélek, kússz a tájon,
álmodon mint pókfonálon,
huss! huss!
Föl a légbe visz az út,
tág a lég,
tág az út,
tág a lég,
tág az út,
hozd az örömet, hozd a bút,
hozd az örömet, hozd a bút,
huss! huss!

Nézd! a ház,
mint a felhő, fényt cikáz,
mozdul, mint a barna-béka,
vele mozdul az árnyéka,
és belőle alvó lelkek
párolognak, légbe kelnek
a kéményből, mint a füst,
az ereszről, mint ezüst –
száll a kövér Vakos néni,
deszka-vékony Vigláb néni,
és köröttük nagy sereg
libben, szökken, hempereg –

Ni, a Gős pék ketté-bomlott
és kergeti önmagát.
Balogh úr a templomtornyot
fújja, mint a furulyát,
azt fújja, hogy „Ne sirasson”,
mégis könnyezik belé –
Ott meg a cukrász-kisasszony
tipeg fejjel lefelé –

Vigláb néni peckes-módon
sétálgat a sürgönydróton,
krinolinja lyukas-hordó,
kezében egy napraforgó,
vékony nyakán férfi-gallér,
oldalán egy szép gavallér.
Vigláb bácsi nagy-kesergőn
kuporog egy lámpaernyőn,
nézi párját: „Lássa, kérem,
parádéra megy a pénzem.
Nekem pohár sörre sincsen,
neki fodrász, ruha, minden.
Én megmondtam már ezerszer,
hogyan hibás a mai rendszer,
államreform kéne régen,
persze nem hitték. Na tessék!
Adó, lakbér... nem csekélység!
Öt gyermekem van, kérem!”

Oda nézz, szösz-bogár:
ott a boltos lánya áll,
boltok hisz egy fecskéfészket,
benne várja a vevőket;
ez már mégis hajmeresztő,
hogyan ma senki be se néz!
Majd belép a szívdöglesztő
hollywoodi filmszínész:
„Kérek kilenc fogkefét,
ráadásul a kezét.”
Röptük össze-vissza húz...
rá ne nézz, mert megvakulsz.

Szómagyarzatok:
ében-szín: sötét, feketés; utalás az ébenfa színére
delej: mágnesség, vonzerő
alkóv: hálófülke

Mogyoró Pál ezalatt
megfogott egy sülthalat.
„Tanár úr tudná talán,
milyen hal ez? macskacápa?”
„Rá van írva uszonyára,
de nincs itt az ókulám.”
Pál örült, hogy futhatott
és szekundát nem kapott.
És a ritka állatot
vezeti egy hosszú hídon:
„Majd vadászni megtanítom.”

Tejes-ember a kéményen
üldögél, mint nyári réten,
kisgyermek lett újra szépen,
mézes-kenyér a kezében.
Távol, öreg bükkfa alatt
labdázik egy fiú-csapat,
ő a szemét rajta-felejt,
mézes-kenyerét halkán elejti,
kicsúszik alóla a rét, meg a kémény,
s eltűnik az éj csipkái mélyén.

És erre-arra az alvó csapat
potyog a falról, mint a vakolat.
A villanyfényen átdereng az ég,
s a városon túl látszik a vidék,
a dombok gyengéd-rajzu háta
– és elcsitul az alvók karneválja.
Jön a söprőgép tompa morajjal,
mögötte a hajnal
fut lobogó szőke hajjal,
csörömpöl a reggel, száll a fény...
és az éji tág csodát,
ezt a fura micsodát
ketten láttuk: te meg én.

(1940)

Forrás: Weöres Sándor: *Egybegyűjtött költemények I.*
Helikon, 2008. 254–258.

krinolin: a szoknya formáját adó fémkeret
ókula: szemüveg
szekunda: régies diáknyelven az elégtelen

VAGY**Összehasonlító elemzés**

Hasonlítsa össze Ady Endre és Kosztolányi Dezső alábbi ars poeticus verseit! Összehasonlító elemzésében fejtse ki, hogyan viszonyul egymáshoz a kétféle költői szerep!

Ady Endre: *Hunn, új legenda*

*Hatvany Lajosnak küldöm szeretettel
és hálával azért, mert szeret, bánt és félt.*

Minek a tanács, jóslat, aggodalmak?:
Gesztusaim élnek, míg meg nem halnak
S életemnek csak nézői a maiak.

Messziről és messzire megy ez élet
S csak: élet ez, summája ezrekének,
Örök, magyar határ-pör, meg nem szakadott.

S életük ez a mérsékelt csodáknak,
Mikben mégis ős állandóság vágat,
Hunn, új legenda, mely zsarnokin életik.

Másolja ám el életét a gyöngye,
Fúrja magát eléltén a göröngybe,
Voltom, se végem nem lehet enyhe szabály.

Ha ki király, Sorsának a királya,
Mit bánom én, hogy Goethe hogy csinálja,
Hogy tempóz Arany s Petőfi hogy istenül.

Nekem beszédes költő-példák némák,
Sem a betelt s kikerített poémák,
Sem a mutatónyos fátum nem kenyerem.

Bennem a szándék sok százados szándék,
Magyar bevarás, Úrverte ajándék
S lelkem: példázat, dac-fajok úri daca.

Zsinatokat doboltam, hogyha tetszett
S parancsoltam élükre seregeknek
Hangos Dózsát s szapora Jacques Bonhomme-ot.

Százféle bajnok mássá sohse váltan,
Ütő legény, aki az ütést álltam:
Így állva, várva vagyok egészen magyar.

Vagyok egy ágban szabadulás, béklyó,
Protestáló hit s küldetéses vétó:
Eb ura fakó, Ugocsa non coronat.

Ki voltam öreg grammás-diák korban,
Égnek lendülten s százszor megbotoltan,
Külön jussom: vénen is diák lehetek.

Kalapom, szűröm, szivem fürgetegben,
Nézik a vihart, hogy ki bírja szebben
S visszapattog róluk jég, vád és szidalom.

Külön alkuja lehet a Halállal,
Akit, amikor milliókat vállal,
Nem bámitott az Élet sok új kapuja.

A tolokodó Gráciát ellöktem,
Én nem bűvésznek, de mindennek jöttem,
A Minden kellett s megillet a Semmisem.

Én voltam Úr, a Vers csak cifra szolga,
Hulltommal hullni: ez a szolga dolga,
Ha a Nagyúr sírja szolgákat követel.

(1913)

Kosztolányi Dezső: *Költő a huszadik században*

Az önimádat büszke heverőjén
 fekszem nyugodtan, s a paplanomra sárgán
 hull éji villany, nappali verőfény.
 Füst és kávé között henyélek,
 mivel a dolgom, végzetem csak annyi,
 hogy élek.
 Csak annyit érünk, amennyit magunkba,
 mit nékem a hazugság glóriája,
 a munka.
 Mít a csaló próféták csácsogása,
 nem alkuszom én semmiféle rúttal,
 se a labdákért ordító tömeggel,
 se számarányokkal, se Hollywood-dal.
 Tőlem locsoghat megváltó igéket
 s unalmas örültségeket az ép ész,
 nem az enyém a század rongy bohóca,
 se a felhőkbe zörgő, bamba gépész.
 Nem kell hatalmasoknak úri konca
 s a millióktól olcsó-ócska kegy.
 Azt hirdetem, barátim, sok a kettő,
 de több az egy.
 Recsegjen a múlt s a bárgyú jövő is,
 nekem magasabb kincset kell megónom.
 Uralkodom tűzhányó kráterén is,
 még áll a trónom.
 És önmagamát önmagammal
 mérem.
 Szavam, ha hull, tömör aranyból
 érem.
 Mindegyiken képmásom, mint királyé
 s a peremén
 a gőgös írás:
 én.

(1931)

Forrás: *Ady Endre összes versei*. Osiris. 2006. 623–625. *Kosztolányi Dezső összes versei*. Osiris 2005. 441–442.

Szómagyarázatok, jegyzetek Ady Endre
 költeményéhez:

kikerített poémák: gondosan megformált versek
 fátum: sors, végzet
 Jacques Bonhomme: utalás a nagy francia
 forradalomra

Eb ura fakó: szállóige, jelentése: egyik kutya, másik
 eb

Ugocsa non coronat: szállóige, jelentése: Ugocsa
 vármegye nem koronáz (16. vagy 17. század);
 később a rendi ellenállás jelszava

gramma: betű, könyv

Gráciák: a báj és a kellem istennői a görög
 mitológiában

		Maximális pontszám	Elért pontszám
I. Szövegértés		40	
II. Szövegalkotás	tartalmi minőség	20	
	szerkezet, felépítés	20	
	nyelvi minőség	20	
Levonások	helyesírási hibák	Levonható: 15	
	íráskép	Levonható: 3	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma		100	

javító tanár

Dátum:

		Elért pontszám egész számra kerekítve	Programba beírt egész pontszám
I. Szövegértés			
II. Szövegalkotás	tartalmi minőség		
	szerkezet, felépítés		
	nyelvi minőség		
Levonások	helyesírási hibák		
	íráskép		

javító tanár

jegyző

Dátum:

Dátum: